

PAVASARA VAGAS ARĀJA SVĒTKI

Otrdienas vakarā mēs tikāmies ar Jāni Niedri, lai parunātu par literatūru, par dzīvi un ciņu, lai dziļi un konkrēti apjaustu, kā tapušas grāmatas par Pēteri Stučku, par Latvijas tuvo un tālo pagātni.

Amatu ielas plektajā namā jau tradicionāli kļuvuši dzejas sarīkojumi, kam ir savi apmeklētāji, sava skaņa un elpa.

Latvijas PSR Nopelniem bagātais kultūras darbinieks, republikas Valsts prēmijas laureāts Jānis Niedre ir prozaiķis. Viņa darīradei veltītās stundas ievadīja Valsts filharmonijas revolūcijas veterānu Tautas koris. Raugoties tā dalībnieku sejās un acīs, mēs no jauna ieraudzījām darba Rīgu, Pārdaugavu un Grīziņkalnu. Klausoties ordeņu un citu goda zīmju šķindā, mēs dzirdējām drosmīgo pagrīdnieku soļus. Lielā Tēvijas kara dārdus, Dzimtenes atdzimšanas liksmi. Ausmas Moricas diriģentes mājienam sekojot, koris nedziedāja šī vārda parastajā nozīmē — koris dzīvoja, koris pārdzīvoja tautas likteņgaitas, kuru māksliniecisķajam attēlojumam tik daudzas lappuses savās grāmatās atvēlējis Jānis Niedre.

LPSR Tautas skatuves mākslinieks Jānis Kubilis un aktieris Oļģerts Salkonis uz mirkli atšķīra tās romānu nodājas, kas jau ir skanējušas daudzās radio pārraidēs, kļuvušas tuvas klausītājiem un lasītājiem. Republikas Tautas skatuves māksliniece Antra Liedskalniņa atzīmēja mūsu atmiņā «Ķecerī Latgalē». Ar šo grāmatu Jānis Niedre ie-

nāk latviešu literatūrā, ienāk un paliek, un veido tās jaunāko cēllenu, stiprina Rakstnieku savienību un tās pulku, veic desmitiem svarīgu, atbildīgu un sarežģītu uzdevumu. Bez Jāņa Niedres mēs nespējam iedomāties latviešu padomju literatūru 1940.—1941. gadā. Viņš ir pirmais rakstnieks — zinātņu kandidāts. Viņš — literatūras vēsturnieks. Viņš — žurnāla «Karogs» redakcijas kolēģijas loceklis. Viņš — jauno prozaiķu audzinātājs un ceļa malzes devējs.

Lucija Ķuzāne runāja par Jēkabpils laiku Jāņa Niedres biogrāfijā. Arvīds Skalbe lasīja dzejoļus. Mēs atkal jutām Daugavas ūdeņu dvesmu, Dignājas silu balss, senās Jersikas ugunscurus.

Izdevniecības «Liesma» ļaudis pasniedza autoram Rakstu noslēguma sējumu. Vakara organizētāji — RS literatūras propagandas biroja darbinieki — bija sagatavojuši īpašu programmas grāmatu, kurā lasām Larisas Romanenko, Valda Luksa un Jūlija Vanaga dzejoļus, Arvīda Griguja, Andra Jakubāna, Elzas Kokares un Almas Ancelānes, Edgara Dambura, Andreja Baloža un Evalda Stroda apceres.

Tas ir labs, sirsnīgs sākums Jāņa Niedres 70. dzimšanas dienai, kas apritēs 24. maijā. Paredzēta rakstnieka sastapšanās ar lasītājiem Jēkabpilī un Līvānos, vēl citās vietās.

Strazds zelta knābī atnesis saules dziesmu.

Kūp vagas. Un, lūk, pašu arāju atgādina arī mūsu jubilārs:

*Pāri septiņiem gadu desmitiem
Redzu:
Nāk zinātkārs zēns,
Viņa solis nav lēns.*

*Viņa krūtīs cērtas
Bargs kara vējš.
Daugava muļojo.
Daugava saules atblāzmu dzēš.*

*Zēns dzird
Kauju un brīvības dziesmu,
Zēns redz
Ciņas karogā
Saules lēkta liesmu.*

*Ar tās uguni
Jauneklis ienāk
Lielajā dzīves skolā,
Iepazīstas ar vīriem,
Kas grūtu,
Bet lielu un skaistu
Mūžu sola.*

*No Jersikas zemes
Un liepas saknēm
Paņēmis spitu,
Viņš dodas
Sev un Latvijai
Meklēt
Jaunu ritu.*

*No Leņina zvaigznes
Paņēmis karstāko staru,
Viņš nes to
Kā dzīvības zaru
Cauri rudens lietavām,
Cauri janvāru puteņiem
Uz pavasari.*

*... Līvānu ievu sniegs
Sabiris viram matos,
Bet acis —
Skatos —
Zied pavasaris.
Dzimtenes pavasarī!*

*Viņš arī tam
Dziļu vāgu ir aris.
Sūpojot jaunu sauli,
Plīvo pār galou
Jersikas liepas zari.*

Andris Vējāns